

Katyń 1940

<https://katyn.ipn.gov.pl/kat/histori/walka-o-prawde/ipolski-czerwony-krzyz/12054,Misja-Czerwonego-Krzyza.html>
19.04.2024, 04:10

POLSKI CZERWONY KRZYŻ I ARCHIWUM JANA ZYGMUNTA ROBLA

Misja Czerwonego Krzyża

Po odnalezieniu przez Niemców masowych grobów w lesie katyńskim Polski Czerwony Krzyż zebrał ekipę dwunastoosobową Komisję Techniczną. Specjaliści, m.in. w dziedzinie medycyny sądowej, mieli za zadanie rzetelnie zbadać odnalezione ciała i ustalić tożsamość ofiar.

Memorandum MCK z 12 września 1939 r. , określające warunki jego interwencji, wymagało zgody zainteresowanych stron. W danej chwili, czyli w marcu 1943 r., tę część terytorium sowieckiego, na której odkryto zbiorowe groby, okupowali Niemcy, lecz według podstawowych reguł prawa międzynarodowego państwo, którego część terytorium zajęta jest przez wojska innego państwa , nie traci swoich suwerennych praw do tej części terytorium, na którym jest chwilowo pozbawione władzy. Poza tym ZSRS występowało jako strona konfliktu. A zatem obecność MCK wymagała zgody 3 stron. Zwięzły komunikat MCK brzmiał:

„Stosownie do ducha Memorandum z 12 września 1939 r. MKCK nie może wziąć pod uwagę udziału w technicznej procedurze identyfikowania ciał przez wysłanie ekspertów, bez zgody wszystkich zainteresowanych stron" - H.Monfort, *Masakra w Katyniu. Zbrodnia rosyjska czy niemiecka, tłumaczenie Hanna Sikorska*, „Zeszyt Katyńskie...”, nr 11, s. 38.

Polski Czerwony Krzyż

Decyzją Zarządu Głównego PCK, w porozumieniu z [Armią Krajową](#), powołano Komisję Techniczną pod kierownictwem sekretarza generalnego PCK [Kazimierza Skarżyńskiego](#) z udziałem dr. [Mariana Wodzińskiego](#) z PCK i [Rady Głównej Opiekuńczej](#). Zadania Komisji dotyczyły głównie ekshumacji i identyfikacji zwłok. Chodziło o uniemożliwienie okupantowi niemieckiemu wykorzystania orzeczeń PCK do celów propagandowych, a jednocześnie wypełnienie ważnej roli Biura Informacyjnego PCK polegającej na informowaniu bliskich poległych żołnierzy o zaginionych członkach rodzin. Komisja PCK pracowała niezależnie od specjalistów i lekarzy zaproszonych przez Niemców.

15 kwietnia 1943 r. do Katynia wyjechała Komisja Techniczna PCK, w skład, której weszło 12 osób, m.in.:

- dr Tadeusz Pragłowski, kryminolog,
- rtm. Ludwik Rojkiewicz,
- ks. Stanisław Jasiński, przedstawiciel metropolity krakowskiego,
- dr Marian Wodziński, ekspert z zakresu medycyny sądowej z Uniwersytetu Jagiellońskiego,
- Józef Mackiewicz, publicysta, wyjechał za zgodą władz Polskiego Państwa Podziemnego,
- Ferdynand Goetel, publicysta, również uzyskał zgodę polskiego podziemia.

Pracami komisji kierował sekretarz generalny Zarządu Głównego PCK Kazimierz Skarżyński

dr Marian Wodziński, domena publiczna

Dr Marian Wodziński po ukończonych studiach w 1937 r. został asystentem w Instytucie Medycyny Sądowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1940r. członkiem ZWZ. Aby uniknąć jakiegokolwiek zależności od niemieckich lekarzy dr Wodziński zabrał ze sobą cały niezbędny sprzęt naukowy. Po przybyciu do Katynia 29 kwietnia 1940 r. był jedynym polskim ekspertem medycznym w całej delegacji PCK. Dr Manczarski z Instytutu Medycyny Sądowej w Warszawie oraz dr Popiel z Instytutu Medycyny Sądowej we Lwowie nie dotarli. Prace polskiej delegacji trwały 5 tygodni.

Dr Wodziński wspominał: „W czasie mojego pobytu stale odczuwaliśmy, że jesteśmy pod cichą obserwacją Niemców, jednakże w stosunku do nas żadne ograniczenia lub skrepowania stosowane nie było” - *Zbrodnia Katyńska w świetle dokumentów, z przedmową*

Władysław Andersa, Londyn 1982, s.162.

Podczas swego pobytu jako jedyny lekarz sądowy PCK zdecydował, iż przeprowadzi oględziny wszystkich zwłok. W praktyce szczątki, przy których znaleziono dokumenty identyfikowali Władysław Buczak i Franciszek Płonka, a dr Wodziński zajął się badaniem ciał bez dokumentów.

Początkowo ekshumacji dokonywali rosyjscy robotnicy używając do tego haków metalowych które uszkadzały mundury i zwłoki. Dr Wodzicki zdecydował o ręcznym oddzielaniu poszczególnych ciał co w dłuższej perspektywie okazało się niemożliwe. Ciała były mocno zespolone ze sobą. Groby po ich pierwotnym zamknięciu nie były otwierane. Wnioski były bardzo podobne, niemal identyczne, co do te wysuwanych przez Międzynarodowa Komisja Lekarska.

Pod koniec maja 1940 r. wszystkie zwłoki zostały ekshumowana, a ich liczbę w poszczególnych dołach śmierci określono:

→ nr 1 - ok. 2500

→ nr 2 - ok. 700

→ nr 3 - ok. 250

→ nr 4 - ok. 150

→ nr 5 - ok. 50

→ nr 6 - ok. 250

→ nr 7 - ok. 250

-----
razem = 4151

Brakowało ok. 5 000 do 7500 polskich żołnierzy-oficerów wziętych przez sowietów w 1939 r. do niewoli.

Po przeszukaniu okolic natrafiono na starsze mogiły cywilów, a także żołnierzy w sowieckich mundurach z lat 20 i 30.

W grobie nr 5 dr Wodziński zwrócił uwagę na charakterystyczne wiązanie sznura:

„... ręce związane do tyłu typowym podwójnie przepuszczającym węzłem, białym plecionym sznurem kordonkowym. Na głowach ofiar znajdowały się zarzucone płaszcze. Płaszcze te były przewiązane tego samego rodzaju sznurem na wysokości szyi (czasem drugi węzeł był zrobiony ponad głowa ofiary), przy czym na karku znajdował się pojedynczy węzeł, a odbiegająca od niego część sznura przechodziła w dół, obejmowała pętlą wiązanie obu rąk na plecach i przechodząc ku górze związana była z drugim końcem kilkakrotnym węzłem. W ten sposób związane ręce ofiar były podciągnięte na plecach ku górze, dochodząc do okolicy łopatek. Ofiary związane w ten sposób były zupełnie niezdolne do stawiania jakiegokolwiek oporu, gdyż każdy ruch rąk wywoływał zaciśnięcie pętli na szyi” - *Zbrodnia Katyńska w świetle dokumentów, z przedmową Władysław Andersa, Londyn 1982, s.*

181-182.

Członkowie Komisji Technicznej PCK w Katyniu 29-30.IV.1943 (przerwa w pracach)

Las Katyński, 16 kwietnia 1943 r. Członkowie PCK nad jednym z masowych grobów.

W czerwcu znaleziono jeszcze jeden grób nr 8, którego oszacowano na ok 200 ciał. Znajdowali się w nim oficerowie których z Kozielska wywieziono jako ostatnich. Nie posiadali już zimowej odzieży. Z powodu zbliżającego się frontu, upałów i wyczerpania, grób zasypano po częściowej ekshumacji.

Misja PCK zakończyła się 3 czerwca 1940 r. Raport dr Wodziński przekazał PCK.

Ludniwk Rojkiewicz został rozstrzelany przez Niemców w 1944 r. za przynależność do AK .

Władysław Kasur zginął w powstaniu warszawskim, Franciszek Płonka zmarł śmiercią naturalną w Krakowie w 1944 r. Po wojnie dr Wodziński wyjechał i osiadł w Wielkiej Brytanii. Zmarł 21 lipca 1986 r. w Liverpoolu.

[Następny Strona](#)